

КУЛЬТУРА 11

Лекція #1г:

МУЗИКА

ДУМИ

ДУМИ

- ❖ Окреме місце в історії української народної пісні займають думи.
- ❖ Думи, це вільно імпровізовані речетативи (протяжне проказування, що наближається і до декламації, і до співу / chanted or spoken stories accompanied by music, often with a sung refrain).

- Виконавець невідомий, балада/дума: «Пісня про Бондарівну».

- ❖ Думи появилися в Україні около початку козацької доби.
- ❖ Перша писана згадка про думи знаходиться в хроніці «*Аннали*» у 1506 р., хоча є докази що «елеїчні» пісні (heroic sung poems) співалися багато раніше.
- ❖ Перший відомий запис думи датується з 1684 р. Це — твір «*Козак Голота*».

➤ Бандурист Дмитро Губ'як: «Дума про козака Голоту».

- ❖ Протягом понад 400 років, думи були свідком історії українського народу.
- ❖ Думи виконували сольовим співом мандрівні співці (часто старі козаки, або сліпі козаки) при акомпаніменту кобзи, бандури чи ліри.
- ❖ Ці сліпі музиканти та їхні поводитирі, мали велику повагу в народі, тому що вони були носії історії народу в часах коли не було записаної історії України.

➤ Кобзар Михайло Кравченко із поводитирем, кінець 19 ст.

➤ Подільський лірник з поводитирем, 1886.

- ❖ Музико-етнографи ділять думи на дві, три або навіть чотири групи.
- ❖ Переважно, ми описуємо три варіанти дум:

1. Думи про героїчну боротьбу українського народу проти турецько-татарських загарбників та про турецьку неволю (14—15 ст. тобто рання козацька доба).

- Бандурист Ігор Хомич Мовчан:
«Невольницький плач».

2. Думи про героїчну боротьбу українського народу проти національного поневолення (16 — поч. 17 ст. — доба Хмельниччини і Гетьманщини).

➤ Бандурист Микола Товкайло:
*«Дума про Байду
Вишнівецького».*

3. Соціально-побутові думи (кін. 17 ст. — період Руїни, політичного занепаду).

➤ Лірник Андрій Ляшук: «Нема в світі правди».

- ❖ Кобзарі продовжували ходити по Україні та співати думи аж до 1931 р.
- ❖ В тому році, КомПартія СРСР наказала скликати зїзд усіх кобзарів та лірників, і з кінцем 1934 р. коло 300 кобзарів, лірників та їхних поводитирів приїхало у Харків. Усіх хто приїхали, розстріляло НКВД.
- ❖ Після проголошення незалежності, кобзарі знову почали співати думи по містах та селах України.

ПІДГОТОВИВ МГС. АНДРІЙ ПЕРЕКЛІТА

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
ТОВАРИСТВА
“РІДНА ШКОЛА”
В ДЕТРОЙТІ

2019 – всі права застережені